

Платформа на ЕС за участие на децата
Четвърта консултация

СМНЕНИЯТА НА ДЕЦАТА ЗА БЕДНОСТТА И СОЦИАЛНОТО ПРИБЪЩАВАНЕ

Обобщение на казаното от децата

Март 2026

ЗА КАКВО СТАВА ДУМА?

Децата и подрастващите трябва да разполагат с всичко необходимо, за да водят щастлив и здравословен живот. Някои деца се нуждаят от допълнителна подкрепа, например по отношение на образованието, здравеопазването, храната или жилищното настаняване.

Държавите от Европейския съюз (ЕС) имат национални планове в помощ на тези деца. Тези планове се основават на Европейската гаранция за децата. ЕС проверява как функционират гаранцията и националните планове.

Затова беше важно да чуем директно от децата и юношите на възраст под 18 години как живеят и какво е положението в техните държави.

Между 17 октомври и 8 декември 2025 г. деца от целия ЕС участваха в онлайн проучване, фокус групи и интервюта чрез платформата на ЕС за участие на децата.

КОЙ ВЗЕ УЧАСТИЕ?

41 736 деца и подрастващи
на възраст
от 8 до 17 години

От всички **27 държави от ЕС**
както и някои живеещи в чужбина

Чрез **онлайн проучване,**
26 фокус групи и **45**
индивидуални интервюта

момичета, **52%**

момчета **43%**

други | **3%**

не желаят да посочат пола си | **2%**

ДУМИ, КОИТО ТРЯБВА ДА ЗНАЕТЕ

 Бедност	когато дадено семейство не разполага с достатъчно пари за основни потребности като храна, жилище и отопление
 Социално приобщаване	когато чувствате принадлежност, когато отношението към вас е справедливо и можете да участвате във всички аспекти на ежедневието
 Европейска гаранция за децата	план на ЕС, който помага на държавите да подобрят достъпа на децата до основни услуги
 искриминация	когато някой е третиран несправедливо заради това кой е или заради личностни характеристики
 Барьера	нещо, което затруднява хората да получат помощта и подкрепата, от които се нуждаят, или да се присъединят към други хора и да се чувстват приобщени

ОСНОВНОТО ПОСЛАНИЕ НА ДЕЦАТА

Много деца заявиха, че наистина се предоставят помощ и услуги и че някои неща са се подобрили. Но не всички деца могат да използват тази подкрепа по един и същ начин.

Това означава, че дори децата да имат едни и същи права, те невинаги имат едни и същи шансове в ежедневието.

КАКВИ ДЕЙСТВИЯ ИСКАТ ДЕЦАТА?

Трябва да се отнасяме с уважение към децата, да им помагаме да се чувстват в безопасност, да защитаваме неприкосновеността на личния им живот и да не ги караме да се усещат различни

Да се осигурява практическа, навременна и надеждна подкрепа, особено за децата, изправени пред по-сериозни пречки

Услугите за семействата в нужда да бъдат по-евтини или безплатни, така че всички деца да бъдат включени

Да се изслушват децата при вземането на решения, които засягат живота им, и да им се показва какво се е променило в резултат на казаното от тях

ВКЛЮЧВАНЕ И СПРАВЕДЛИВО ОТНОШЕНИЕ

Какво казаха децата

- Бедността може да накара децата да се срамуват или да се чувстват изключени, дори когато имат на разположение услуги за подкрепа, тъй като те може да се притесняват от различно или осъдително отношение към тях
- Някои деца се сблъскват с дискриминация, свързана с увреждане, етническа принадлежност, миграция, пол и други различия
- Децата се чувстват в безопасност, когато възрастните ги подкрепят, следват ясни правила и процедури и действат по справедлив и последователен начин
- Децата се чувстват приобщени, когато около тях има възрастни, на които могат да имат доверие и които се отнасят сериозно към тях и се вслушват в това, което имат да кажат

Какво поискаха децата

- Подкрепа, която е практическа, предоставя се в подходящия момент и по последователен начин, особено за деца, които са изправени пред по-сериозни пречки или се нуждаят от допълнителна помощ
- Възрастните трябва да се противопоставят на тормоза и дискриминацията, когато ги забележат, и да защитават достойнството на децата, като се отнасят към тях с уважение и отстояват правата им
- Подкрепата следва да е насочена към защита на неприкосновеността на личния живот на децата и да се предоставя по начин, който не ги разграничава или не ги кара да се чувстват различни от другите
- Осигуряване на ефективни начини за децата да участват във вземането на решения и да видят какво се е променило в резултат на казаното от тях

Опасенията на децата са реални и трябва да бъдат вземани насериозно и да бъдат признавани, дори ако възрастните не смятат, че са важни.

Момче на 16-17 години от Румъния

Всяко дете заслужава да има дом, интернет, храна, ресурси, здравни грижи и образование независимо от своята етническа, религиозна или друга група, но не всяко дете има тези неща и това трябва да се промени.

Момче на 15 години от България

ЖИВОТЪТ В УЧИЛИЩЕ

Какво казаха децата

- Пътуванията, дейностите и екипировката струват пари и тези разходи могат да създадат пречки за участието на децата.
- Не винаги е налична допълнителна помощ за учене, когато децата се нуждаят от нея
- Тестовите, домашните работи и изпитите могат да доведат до силен натиск и стрес
- Тормозът и дискриминацията могат да направят училището несигурно място
- Подкрепата за децата с увреждания и допълнителни нужди невинаги е много ефективна в училищното ежедневие

Какво поискаха децата

- Училищните дейности да са безплатни или по-евтини и да се дава ясна предварителна информация за пълните разходи, включително всички допълнителни разходи за материали, пътувания или екипировка, за които семействата първоначално може да не си дават сметка
- Определяне на ясни правила относно тормоза и дискриминацията, гарантиране, че всички разбират и прилагат последователно тези правила, така че да има ясни последици за лошото поведение и децата да се чувстват в безопасност, уважавани и способни да участват в училищния живот
- Да се гарантира, че децата могат да получат подкрепа в своето обучение, а училищните съветници и училищните медицински сестри са на разположение, когато децата се нуждаят от тях
- Включване на децата във вземането на решения в училище, изслушване и вземане предвид на мненията им

Много ученици не могат да си позволят участие в пътувания или платени прояви и дори малки разходи могат да ги накарат да се почувстват изключени.

Фокус група, 16-17 години, Румъния

Би било добре, ако има специално време, в което да говорим в училище за това какво се случва и как се чувстваме.

Момиче на 15 години, Дания

МЕДИЦИНСКИ ГРИЖИ

Какво казаха децата

- Дългото време за чакане може да попречи на децата да получат помощ и подкрепа, особено в областта на психичното здраве
- За някои семейства е трудно да пътуват до здравни служби, особено до специализирани служби, като това може да представлява особено голямо затруднение за семействата, които живеят в селски райони
- Разходите могат да бъдат пречка, особено когато става дума за зъболекари, подкрепа за психичното здраве и други специализирани терапии
- Някои деца не са сигурни къде да потърсят помощ, особено ако родителите не могат да ги подкрепят

Какво поискаха децата

- По-бърз достъп до лекари и специализирани грижи, когато децата се нуждаят от тях
- Финансово достъпни грижи за семейства, които се нуждаят от допълнителна подкрепа, включително за стоматологични и специализирани грижи, като например очни тестове и очила, подкрепа за психичното здраве и говорна и езикова терапия
- Ясна и лесна за ползване от деца информация за това къде да се получи подкрепа
- По-добра и по-бърза подкрепа за психичното здраве, включително в училищата

Трябва да има изискване за поне един психолог и един социален работник във всяко училище.

Момиче на 8 години,
Португалия

Понякога става така: събирам кураж, казвам си, че днес ще отида да повдигна въпроса и се оказва, че тя [училищната медицинска сестра] дори не е на мястото си.

Момиче на 17 години, Швеция

ХРАНА, ВКЛЮЧИТЕЛНО ЕДНО ХРАНЕНЕ В УЧИЛИЩЕ НА ДЕН

Какво казаха децата

- Здравословната храна е важна за здравето и ученето, но не всички деца я получават всеки ден
- Безплатна храна не се предлага във всички училища, а някои по-големи ученици не могат да я получат, тъй като според правилата не отговарят на условията, дори ако семействата им изпитват финансови затруднения
- Храната в училищата невинаги е с добро качество, понякога не изглежда добре и не е вкусна
- По-здравословната храна често струва повече от преработената и по-нездравословна храна, така че семействата могат да я предпочетат, защото трябва да пестят пари, дори ако биха искали да направят по-здравословен избор
- Когато училищата са затворени, например по време на ваканция, предлагането на безплатна храна в училище може да спре, тоест през този период някои деца може да не получават същата хранителна подкрепа като през останалото време

Какво поискаха децата

- Поне едно здравословно хранене през учебния ден, което да бъде безплатно или на достъпна цена
- Предлагане на евтини и здравословни закуски и напитки в училище
- По-добро качество и разнообразие на храната в училищата, включително плодове и зеленчуци
- Хранителна помощ по време на ваканциите и затварянето на училищата, например под формата на грижи за деца с осигурена храна по време на ваканции или ваучери за храна, за да се гарантира, че децата разполагат с достатъчно храна дори когато училището е затворено

Училищата трябва да осигуряват безплатна и здравословна храна или закуски в училище. Училището трябва да бъде безопасно място.

Момче на 16 години от Полша

Трябва да се съсредоточим върху това да покажем на родителите и децата как да се хранят здравословно у дома. На това трябва да се обръща повече внимание.

Момче на 17 години от Унгария

ЖИЛИЩНО НАСТАНЯВАНЕ

Какво казаха децата

- Безопасният дом помага на децата да се чувстват сигурни и да усещат, че за тях се полагат грижи, което е от полза за тяхното учене и здравето им
- Някои деца живеят в студени, влажни или пренаселени домове
- Плащането на наем, газ, електричество и вода може да затрудни някои семейства и е възможно това да породи опасения у някои деца, че други деца ще загубят своите домове или ще трябва да напуснат приятелите и училището си.
- Младите хора, които напускат системата за полагане на грижи, може невинаги да получават достатъчна подкрепа за жилищно настаняване, когато започнат да живеят самостоятелно

Какво поискаха децата

- Да се гарантира, че домовете са топли, безопасни и в добро състояние и че проблемите се отстраняват бързо, така че децата да могат да живеят удобно и да бъдат здрави
- Да се помага на семействата, които разполагат с по-малко пари, да плащат наем, отопление, вода и енергия
- Да се осигурят на децата достатъчно пространство и неприкосновеност на личния живот, включително спокойно място за учене
- Предоставяне на по-добра подкрепа на младите хора, когато напускат приемни семейства или домове за деца

**Това е въпрос на достойнство или срам:
да имаш свое собствено чисто и топло.**

място Дете, Франция

Наемодателите трябва да бъдат задължени със закон да се придържат към минимални стандарти, включително осигуряване на чиста чешмяна вода и достатъчно добра изолация.

Момиче на 17 години, Германия

КАКВО ПРЕДСТОИ?

През 2026 г. ЕС ще използва казаното от децата, заедно с информацията от възрастните във всяка държава, за да направи преглед на напредъка и да подобри плановете за справяне с детската бедност и изключване. Мненията на децата ще помогнат на ЕС при преразглеждането на Европейската гаранция за децата и националните плановете.

Връзка чрез QR код: https://eu-for-children.europa.eu/childrens-voices_bg

Ако сте на възраст под 18 години и трябва да разговаряте с някого за това как се чувствате, моля, говорете с надежден възрастен или се свържете с гореща телефонна линия за деца във вашата страна.

#EUChildParticipation